אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת קעג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ר"ח כסלו תרס"ט - יפו
נמען: ר' זאב גלוסקין

הרב קוק מוחה על כך שבעלי דין משפטיים 'בורחים' מדין תורה בארץ ישראל בעזרת גורמים ציבוריים, ובפרט ה'סינדיקט'. הרב קוק משווה זאת להבאת פומפיוס לירושלים בידי הורקנוס ואריסטובולוס. אין לבטל את מידת הדין משום רחמנות. הרב קוק מציע לפחות 'זבל"א' (זה בורר לו אחד) עם מכריע תלמיד חכם.

עיקרי הדברים

- בריחה מדין תורה בארץ ישראל.
- משל פומפיוס.
- מידת הדין ומידת הרחמים.
- הצעת בוררות (זבל"א).

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] והוא אינו חלק מלשון האגרת.

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ראש חדש כסלו תרס"ט[4].

אדון נעלה וחביב מר זאב גלוסקין [זאב גלוסקין, ממנהיגי היישוב, מנהל אגודת הכורמים ("הסינדיקט") של המושבות] נ"י[5], שלו'[6] וברכה.

לא נעים לי ביותר, אבל מוכרח הדבר, שאדבר מעט על דבר המאורע של משפט מר ז' ג'. כל בריחה מדיני ישראל [פנייה לבית משפט של נכרים במקום לבית דין] בארץ ישראל, כשהיא מוצאת עוזרים רשמיים מצד באי-כח צבוריים, תזכירני תמיד את הבאתו של הדיין פומפיוס בשערי בת ציון, ע"י[7] שני בעלי הדין, הורקנוס ואריסטובלוס, [שני האחים החשמונאים הורקנוס ואריסטובולוס פנו לשליט הרומי פומפיוס שיכריע ביניהם, וכך כבשה רומא את ירושלים] ומה גרם לנו משפט-פלילים זה, מרה עלינו לצעוק על השפלות והעבדות, הטמונה באותו הרגש של הבוז למשפט ישראל בארץ ישראל, ביחוד ב"עת" שיש ידים לכנות אותם בשם הכבוד של התעוררות תחיה לאומית, אע"פ[8] שהיא בזעיר זעיר אנפין, [במידה קטנה מאוד (ארמית)] מה עול מצאו [ירמיהו ב, ה] במשפטי תורת חיים, המאירה לכל העולם בכבודה, כי סרו מאליהם. וכי מפני שמרגישים לפעמים, שמדת הרחמים היא מתנגדת למדת הדין, וכי זאת היא רק מדתה של תורה בלבדה, ואיה חק ומשפט כללי בעולם שיהיה נזקק למדת הרחמים. מי כאנשי המעשה

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 תרס"ט - השנה תרס"ט (1908/1909)
5 נ"י - נרו יאיר
6 שלו' - שלום
7 ע"י - על ידי
8 אע"פ - אף על פי

והמסחר, אשר להם נאה לדעת, כי א״א[9] לעולם להתקיים כלל במדת הרחמים, כ״א[10] במדת המשפט המדוייק, צירוף של מדת הרחמים עם מדת הדין לא יוכל לטשטש את צורת הדין כחוט השערה. עמוד ברזל הוא למשפט, שלא להדר פני דל. [שמות כג, ג]

כמובן הקובלנא שלי סובבת היא על האנשים המתעסקים בשמחת לבם בעסק המשפט של מר ג׳ הנ״ל[11], להוציאו מתחום תורתנו הקדושה, ומה ידאב לבי כשהם נתמכים בכח הסינדיקט הנכבד שלנו.

מר ג׳ אומר שהוא מרוצה גם לזבל״א[12], [לבית דין של "זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד"] אבל חפץ הוא שהמכריע יהי׳[13] ת״ח[14], איש אשר מדת משפטה של תורתנו לא תהי׳[15] זרה לו, - היש בזה עול? ״אפילו כגרזימי הזו הבאה באחרונה בקנוח סעודה לא עשוני בני״. אם גם זה לא ירצה,, ותוכחתי תהי׳ כקול קורא במדבר, [ישעיהו מ, ג] לכל הפחות ראוי שיבררו הברורים משני הצדדים ב״ד[16] של זבל״א[17] על שאלת המכריע מי יהי׳, וע״פ[18] הכרעתם יקום דבר.

יודע אני, שאין כבודו שייך לענין זה כלל, אבל אין לי אופן לדבר דבר. שאני עוד מסופק אולי יהי׳ נשמע בזה, כ״א באזני אדוני הנכבד.

בצפיה לישועת אמת, ובברכת ציון ורגשי כבוד ויקר,

הק׳ אברהם יצחק ה״ק הנ״ל

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי״ה, כרכים א׳-ד׳

---

9 א״א - אי אפשר
10 כ״א - כי אם
11 הנ״ל - הנזכר לעיל
12 לזבל״א - לזה בורר לו אחד (לבוררות)
13 יהי׳ - יהיה
14 ת״ח - תלמידי חכמים
15 תהי׳ - תהיה
16 ב״ד - בית דין
17 זבל״א - זה בורר לו אחד (בוררות)
18 וע״פ - ועל פי